

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 3 • SAYI: 8

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKCE

27 OCAK 2023 CUMARTESİ

YAZI DA KIŞI DA GÜZEL
DİNLENDİK KÖYÜNÜN

YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ
- ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

- ÇUMRA'DA İZ BIRAKANLAR HALİL ÖZER SEDAT ULUPINARLI
- VAVEYLA OSMAN BALFACI
- ÇIĞIR AÇAN ÇUMRALILAR... M. YAVUZ ÇOLAK
- OKB MİSİNİZ? FATMA GÜLER TOSUN
- FİNANSAL OKUR YAZARLIĞIN ÇOCUKLARIMIZ VE ÜLKEMİZ İÇİN ÖNEMİ VAHDET KAYA
- YAZI DA KIŞI DA GÜZEL DİNLENDİK KÖYÜNÜN ANUŞ GÖKCE
- ÇUMRA 'DAKİ VAKIF ESERLERİ MEHMET ALTUNTAŞ

ÇUMRA'DA İZ BIRAKANLAR HALİL ÖZER

(İlahiyatçı-yazar)

SEDAT ULUPINARLI

Bu yazımızda sizlere Çumra'mızın yetiştirdiği âlim, eğitimci,

mühterim ve yazar olan bir büyüğümüzden bahsedeceğim. Halil Özer hocamız da diğer büyüklerimiz gibi Çumra'nın yetiştirdiği değerlerdendir. Kendisi 03.03.1945 yılında Çumra'nın Apasaraycık Köyünde Mehmet Özer ve Hacer Özer çiftinin oğulları olarak dünyaya geldi.

İlkokulu kendi köyünde okuyan Halil Özer 1958 yılında ilkokulda mezun olur ve aynı yıl köyün imamı olan Ziya Doğu Hocadan Kur'an-ı Kerim dersleri almaya başlar. Ziya Doğu Hocadan Kur'an eğitimini alan Halil Özer 1969 yıllarında henüz 14 yaşlarında iken babası Mehmet Özer tarafından Mardin ili Kızıltepe ilçesinde bulunan Molla Selahattin'e Arapça ve din bilgileri öğrenmek için gönderilir.

Molla Selahattin'in yanında aldığı eğitimi kendince yeterli bulmayan Halil Özer 1971 yılında kendi kararıyla Diyarbakır ili Bismil ilçesi Çakallar köyüne gider ve bir müddet orada kalarak oradaki Kursta Arapça ve din bilgileri dersleri alır. Ailesi kendisini daha sonra Çumra ilçesi Akviran nahiyesinde yeni açılan Kur'an Kursuna vermek üzere köye geri getirir. Bu Kur'an Kursunda da bir süre okuyan Halil Özer yine ailesinin kararıyla İçeri Çumra'da eğitim veren meşhur "Laz Hoca" lakabıyla anılan Ali Hoca'dan Arapça ve din bilgileri okumaya başlar. Çumra'mızın meşhur hoca ve âlimlerinden olan Şeker Hoca lakabıyla anılan Mehmet Şeker hoca ile orada tanışır.

Şeker Hoca Halil Özer'in babası Mehmet Özere "Senin Halil'in Arapçası kuvvetli, onu Şam'a gönder" diye teklifte bulunmuş. Şeker Hoca Kendisi de bir dönem Şam'da okuduğu için oradaki eğitimin seviyesini ve lüzumunu bilmektedir. Babası bu teklifi kabul eder ve o zamanki köy sakinlerinden ve Halil Özer'in yakın arkadaşı olan Mehmet Yazdamlı ile birlikte Şam'a gitmeye karar verirler. Pasaportlar yapılır ve gitme zamanı gelince bütün köy halkı köyde "Davut Hocaların odası" diye bilinen yerde toplanır. Şam'a okumaya gidecek olan çocukların cebine yol harçlıkları vs. konularak gözyaşları ve büyük ümitlerle yolcu edilirler.

Konya'ya gelen Halil Özer ve Mehmet Yazdamlı köylüleri olan Hıdır Yağcı'ya ait olan otelde iki gün kalırlar ve oradan yolcu edilirler. Hac mevsimi olan bu dönemde hacıların otobüsleriyle birlikte Konya'dan İskenderun'a, oradan Hatay Cilvegözü sınır kapısına gelirler. Akşam üstü sınır kapısını geçen Halil Özer ve Mehmet Yazdamlı oradan bir taksi ile Halep kentine gelir. Burada büyük binalarda "Fındık" yazısını görünce şaşırırlar ve orada otele "Fındık" denildiği sonradan öğrenirler.

Gece bir otelde kalıp sabahleyin otobüsler ile Şam'a doğru yol alırlar. Bunlar Şam'a gelirler fakat ne yapacaklarını bilmedikleri için bir şaşkınlık içindedirler. O arada Apasaraycık Köyünün komşu köylerinden olan Tahtalı köyünden olan Alırza Hoca ile

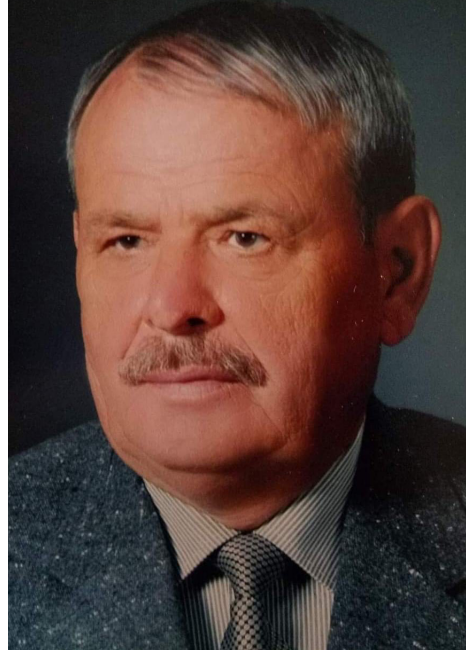
karşılaşırlar. Ali Rıza Hoca da Şam'da okumaktadır. Halil Özerin babası bir mektupla Ali Rıza Hocaya çocukların Şam'a gittiğini ve onlara sahip çıkmasını önceden haber etmiştir. Ali Rıza Hoca bunları Şeyh Muhiddin kentinde bir otele yerleştirir ve hacca gider. Bunlara kendisi gelinceye kadar burada beklemelelerini söyler.

Alırza Hoca Hac'dan döndükten sonra Halil özer ve Mehmet Yazdamlı 'yı kendisinin de okuduğu Fethu'l İslam isimli okula kaydettirdi. Burada üç aya yakın Arapça dil kursuna katıldılar. Dil konusu önemliydi, çünkü okulda Arapçadan başka dil konuşulmuyordu. Kurs haricinde de bir yıl boyunca uğraşış Arapçayı güzel bir şekilde öğrendiler. Bir yıl sonra Türkiye'den Hacca gelen otobüslerle Hac yapmak üzere Kutsal topraklara hareket ettiler. Hac ibadetinin ardından yeniden Şam'a dönen Halil Özer burada eğitim ile ilgilenmeye başladı ve tam altı yıl Türkiye'ye hiç gelmedi. Şam'da eğitim gördüğü dönemlerde parasız kalmamak ve köydeki ailesine yük olmamak için gündüz okulda okuyor geceleri de salça fabrikasında domates ve salça çekiyordu. Mehmet Yazdamlı kendisine askerlik celp kaçıdı gelince eğitimini yarıda bırakarak yurda döndü ve Halil Özer eğitimine kaldığı yerden devam etti.

Şam'da eğitimini tamamlayan Halil Özer yedinci sene Libya'ya geçti ve oradaki Şer'i ve Medeni Kanunlar Fakültesine kaydoldu. Fakülte Kral İdris'in kendi adına açmış olduğu İslam Üniversitesine bağlı idi. Halil Özer Libya'da burslu olarak okudu ve Fakültenin yurtlarında kaldı. Almış olduğu 83 dolar civarındaki burs ile hayatını devam ettirmeye çalışan Halil Özer zaman zamanda Bingazi şehrine inerek oradaki Yugoslav şirketlerinde çalışmıştır.

Yaklaşık yedi yıl boyunca ailesi ve köyü ile hiç görüşmeyen Halil Özer 'e bir gün Türkiye'den bir kağıt gelir ve askerlik vazifesini yapması için üç ay içinde Türkiye'ye dönmesi gerektiği aksi halde vatandaşlıktan çıkarılacağı yazmaktadır. Okulda son sınıfa geçtiğine dair bir belge alan Halil Özer Türkiye'ye dönmeye karar verir. Cebindeki parasıyla Ortadoğu Havayollarına ait bir uçakla akşam saatlerine Beyrut'a iner. Beyrut'tan karayolu ile Şam'a gelir ve hudut kapısından Türkiye'ye giriş yapar.

Gazi Antep'ten bindiği Ankara otobüsüyle sabah 09.00 sularında Konya makasına gelir. Fazla beklemeden gelen Konya otobüsüne binerek Konya'ya gelen Halil Özer doğru Aziziye Camisi civarında bulunan köylüsü Hasan Hüseyin Avsarlı'nın Manifatura dük-

kânına gelir. Oradan sanayide çalışan kardeşi Hasan'ın yanına geldi. Aradan yıllar geçmiş ve çocukken köyden ayrılan Halil Özer kocaman delikanlı olmuş birazda değişmişti. Kardeşi Hasan kendisini tanıyamadı oda kardeşini tanıyamadı aslında. Kardeşiyle yeniden tanışıp hasret giderdiler. Halil Özer buradan direk Ankara'ya gitti ve Libya Büyükelçiliğinden belge alması gerekiyordu.

Halil'in eşyalarını kardeşi Hasan annesine köye getirdi. Annesi Halil'in öldüğünü zannederek çok üzülmüş. Halil Ankara'dan döndüğünde Konya otogarında otobüste kendisini karşılayanlar arasında annesi de vardı. Aradan yıllar geçtiği için annesi de Halil'i tanıyamadı. Aslında Halil de annesini tanıyamamıştı. Annesiyle yeniden tanışınca sarılıp hasret giderdiler. Eve geldiklerinde babası teravih namazı için camiye gittiğinden evde yoktu. Eve gelince babasıyla da sarılıp hasret giderdiler. O gece Halil anne ve babasıyla aynı odada yatıp hasret giderdiler. Devre kaybı olarak askere giden Halil Özer asker dönüşü 1975 yılı ortalarında tekrar Libya'ya gitti. İkinci gidişinde yanında ailesi de vardı. Bingazi'de "Libaş" şirketinde mütercim ve idari personel olarak çalışmaya başladı. 1976 yılında üniversite son sınıfın derslerini dışardan vererek okuldan mezun oldu. Daha sonra öğretmen açığı bulunan Bingazi Lisesinde Arap Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak atandı. Bu lisede 6 seneye yakın öğretmenlik yaptı. Öğretmenliğin yanı sıra Bingazi'deki bazı şirketlerde tercümanlık yaptı. Kendisi Libya'da kalan Halil Özer

çocuklarının okul zamanı geldiği için onları Türkiye'ye geri gönderdi. Aradan iki yıl gibi bir zaman geçtikten sonra Halil Özer kendisi de Türkiye'ye geri döndü.

Ankara'ya yerleşen Halil Özer Ankara Küçük Esat'ta market işletmeye başladı. Bu arada boş durmayıp kendisine bir tercümanlık bürosu açtı. Burada irticali olarak yani canlı olarak tercüme yapıyor ve güzel para da kazanıyordu. Halil Özer Ankara'da bulunan Libya Kültür Merkezinde de kadrolu öğretmenlik yapmaya başladı. Bu Kültür Merkezine müftüler, vaizler, öğrenciler ve diğer üst düzey yetkililer gelip Arapça öğrenmeye çalışırlardı. Bu işlerine bir süre başarı ile devam eden Halil Özer o dönemlerde yıldızı çok parlak olan iş adamı ve Kombassan Holding Yönetim Kurulu Başkanı Haşim Bayram'dan bir görüşme teklifi alır. Kombassandan kendisine üst düzey bir iş teklifi yapılır ve Halil Özer bu iş teklifini kabul eder. Kombassan'da Uluslararası sorumlu olarak çalışan Halil Özer burada yaklaşık sekiz yıl kaldı. İşlerinin yoğunluğu nedeniyle zamanının büyük bölümü uçaklarda geçen Halil Özer zamanın Ticaret Bakanı Kürşat Tüzmen ile birlikte çok mesai harcadı ve ticaret işlerinde birlikte yol aldılar. Kürşat Tüzmen'in yaptığı Arap ülkeleri gezilerinde kendisine tercümanlık yaptı. Bu müthiş tempo gün geldi Halil Özer'in rahatsızlanmasına neden oldu. Doktora giden Halil Özer'e Doktor "Uçağa çok mu biniyorsun" diye sordu. Halil Özer iş icabı zamanının yarısının uçakta geçtiğini söyledi. Doktor kendisine uçak seyahatlerine devam etmemesini aksi halde uçaktaki basınç nedeniyle yatalak hasta olacağını diye uyarıda bulundu. Halil Özer Doktorun tavsiyesine uyarak emekli olmaya karar ver-

di ve emekliye ayrıldı.

Emekli olduktan sonra daha önceleri üzerinde çalıştığı fakat bitiremediği ve anne babasına ithaf ettiği "Fatiha Suresi ve Amme Cüzü" tefsirine başladı. Üzerinde beş yıl çalıştıktan sonra eseri çıkarmaya muvaffak oldu ve 2000 adet bastırarak ücretsiz olarak kitaba değer veren, okuyan ve okuduğu ile amel etmeye çalışan insanlara hediye etti. Bu sıralarda da yine uzun zamandır üzerinde çalıştığı "Yasin Suresi" tefsirini bitirmiş ve tasnif işlemine başlanmıştır. Halil Özer son çalışması olan ve "Kur'an'da Peygamberler Tarihi" diyebileceğimiz bir eserinde çalışmalarını yürütmekte ve bizlere bununda müjdesini vermektedir.

Halil Özer yukarıda belirttiğim gibi Şam'a okumaya giderken kendisini uğurlamaya gelen, harçlıklar vererek yolunu kolaylaştıran o tertemiz insanların kendisi üzerinde büyük hakları olduğunun bilincindedir. Emeklilik döneminde yazdığı "Fatiha Suresi ve Amme Cüzü" isimli eseri bitirip dağıtım aşamasına gelince yanına bir koli kitap alır ve bir Cuma günü kendi köyü olan Apasaraycık köyüne gider. Orada Cuma vaazını yapar ve köy halkına kendisine yıllar önce sahip çıktıkları için çok teşekkür ettiğini ve tüm köy halkına bu kitaptan hediye etmek istediğini söyleyerek haklarını helal etmelerini ister.

Halil özer Konya'da ikamet etmiş ve son çalışması olan "Kur'an'da Peygamberler Tarihi" isimli eseri üzerinde çalışmalar yapmıştır. Halil Özer hocamız yakalandığı hastalık nedeniyle 17 Aralık 2023 tarihinde vefat etmiş ve Çumra mezarlığına defnedilmiştir. Allah rahmet eylesin.

VAVEYLA

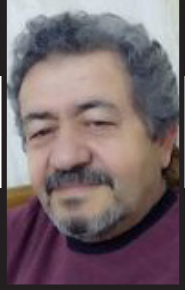
Fuzûli beyanından, bir ziyan gibi âhı
Meyyalın göğsüne vurunca hasret mizbahı
Yıllarca gönlünü vaveylerden vaveylaya;
Vermiş vermiş de, kavuşur mu kerem leylaya?
Leylayı sorarsan nedir, kimdir ve nicedir

OSMAN BALTACI

Zira soran, sorulandan pek mahirane-
dir.
Pinhanı dilde beyan olsa da anlaşılmaz
O dağ bu dağdır lakin yürüyerek
aşılmaz...

ÇIĞIR AÇAN ÇUMRALILAR...

M. YAVUZ
ÇOLAK

Yazıma 'Çumra'da İz Bırakanlar' başlığını atmak istemiştım ama Sedat hocamla özdeşleşmiş bir başlık olduğunu hatırlayınca vazgeçtim. Aklıma çığır açanlar geliverdi; yürümenin zor olduğu koşullarda ardı sıra geleceklere yol açanları tarif ettiğii için ben de bu başlığı kullanmayı tercih ettim. İnşallah bize ayrılan köşede bugün yaptığımız gibi, Çumra'dan çıkmış değerli insanlarımız hakkında yazacaklarımız olacak. Bu topraklara imzasını atmak, mühür vurmak anlamına gelecek işler başarmış nice kahramanlarımız var. Onları, bugünün yaşayanları ve gelecek nesillerin tanınması için yazmak gerektiğine inanıyorum...

Bir işi, mesleği tarif etmek için o işi en iyi bilen ve icra edene 'pir' olarak bakarız biz. Türk halk kültüründe tek bir kelimeye sığdırılan derin ifadeler vardır. Bir işe önderlik eden insanları o mesleğin piri olarak tarif ederiz.

Kâğıt sektörünün piri Konya'da kim olabilir diye bir soru gelse, tanıyanların tereddütsüz Durmuş Ergün diyeceğinden emin olduğum bir büyüğüm hakkında düşüncelerimi yazmak istiyorum bugün değerli dostlar. Yakın zamanda, Çumra Kültür Sanat Grubumuzdan birkaç arkadaşımızla kendi iş yerinde ziyaret ettik Durmuş ağabeyimizi. Sadik Gökce, eşi Anuş Hanım, Zeki Türker başkanım, Elife Mısral Hanım ve Metin Eren'in de eşlik ettiğii grubumuzla misafiri olduk... Çumra'nın bugün yaşayan en kıymetli kaynak kişileri arasında gördüğüm çok özel bir değer Durmuş Ergün. Keşke çok önceden tanışaydım dediğim, memleket sevdalısı birikimli bir kültür adamı olarak öğreneceğim çok şey var ondan. Çumra'nın 1950'li yıllarından itibaren günümüze kadar kat ettiğii yolu, sosyal dokuyu ve ilk kuruluş öyküleri üzerine yazılan ve söylenenleri bu kadar güzel tahlil eden kaç kişi vardır bilmem ama daha dün gibi çocukluk anılarını anlatırken o günleri yaşıyor gibiydi. Aynı mahallede komşu oldukları için ortak mekân ve ortak duyguların tesiri ile Metin Eren'le Durmuş ağabeyin duy-

guları zirveye taşıyan sohbetinde, Bardakçı mahallesinde geziyor gibiydik. Çamur deryası toprak yollarda, evlerde su şebekesinin olmadığı, kuyulardan su çekildiğii, her gün Bardakçı ve İzzet Bey mahallesinden çobanların önüne katılan iki sığır sürüsünü kırlarda otlatığii günleri anlatırken zihnimde bir şehirden çok büyük bir köy veya kasaba canlanır gibiydi. Durmuş Ergün, zamanın tanığii olarak bize eski Çumra günlerini anlatırken, ona hem yaşça yakın hem ortak anıları olan Zeki Türker Başkanla Metin Eren de muhabbete katkıda bulunuyorlardı. Elinde bir kovayla, tozlu yollarda sığır sürelerinin ardında kışlık yakacak temin etmek için ineklerin dışkılarını toplayan kadınların telaşını anlatırken, aynı manzaraları yaşadığım köyümdeki kadınların kızların sığır gübresi toplama yarışii geldi gözümün önüne. Yapma dedikleri, nemli sığır dışkılarını demir yuvarlak bir kasnağa basılarak çiğnenir, kalıplar halinde güneşte kurutulan doğal yakıt üretilirdi yazın. Geniş avlu duvarlarına elle şekil verilip yapıştırılan daha küçük boyda yaş gübre de aynı şekilde yakacak olarak kurutulduktan sonra örtme denilen depolara istiflenirdi. Kışlık odun sobaları, deyim yerindeyse kudururdu iyice kurumuş yapma veya tezekle doldurulduğunda. Daha önceleri yaşlılardan dinlediğim, Çumra hatıralarında eskiden kesmik, kemre ve yapma ile ısınma teknikleri ile bugün hayatımıza giren doğalgazlı yaşamı karşılaştıra bilirsiniz. Her bacadan yoğun dumanların çıktığı İlgin kömürü yakılan günleri de hatırlıyorum bu arada, kış önünde müthiş bir telaş başlardı sokak aralarında, odun biçen el hızarı motor sesleriyle inlerdi ortalık...

Gaz deposu olarak şimdiki otogarın olduğu bölgenin, hayati öneme sahip jeneratörlerin insanları o günkü imkanlar dahilinde nasıl bir hayat sürdürdüğünü anlatırken ben de köyümde gaz

lambasının ışığında ders çalıştığım günlerimi hatırlıyordum. Çumra'da ilk asfalt yolun değerini, ilk sinemalı günlerin sosyal hayattaki yankılarını, gençlik anılarını film izler gibi dinliyor zihnime kayıt yapıyordum. Yine Çumra'da ilk üç traktörden birinin sahibi bizdik diyen Durmuş Ergün ağabey; gazla çalışan devasa boyutta ve çok güçlü ilk Amerikan malı Gara Fordson demişti yanlış hatırlamıyorsam, günlük sekiz teneke gazyağı tükettirdi demişti. Stop çubuğunu çektikten sonra 15 dakika daha kendi kendine çalıştıktan sonra dururdu dediği çok ilgimizi çekmişti. Büyük gaz deposu ile küçük boy karbüratöre yakıt sağlayan hazne arasında bir hortum tarif etmiş; ikisi arasındaki bağlantıyı kesen stop çubuğunu çektikten sonra o haznede kalan yakıtı da bitirmeden stop etmezmiş Fordsonlar. Bize sattıktan kısa bir süre sonra ilk dizel motorları sürdürdüler piyasaya diye de ilave etmişti. Tüm Çumra'nın; Bardakçı ve İzzetbey mahallesinden teşekkül ettiği günleri gözümüzün önüne getiriyordu. Alemdar yolunun sağlı solu, boştu her taraf, çok tarlamız vardı akşama kadar çift sürer, koyun kuzu güderdik dediği yerlerde şimdi kaç mahallesi var Çumra'nın bakalım... Yeraltı sularının coştığı, her yerde sokaklarında çukur yerlerin su birikintileriyle gölete benzer görüntüler arz ettiği Çumra manzaraları anlatırken doğal hayatın her safhasını, nimetinden külfetine bir belgesel çekimi gibi sunuyordu... Sorularımızla hem Çumra'nın geçmişini hem kağıt sektörüne yolculuğun nasıl başladığını öğrenmeye çalışıyorduk. Ailenin yüksek tahsil yapan ilk ferdi olarak yolu Eskişehir Anadolu Üniversitesine çıkan Durmuş Ergün; İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirir. Eskişehir'e damgasını vuran duayen Büyükşehir Belediye Başkanı Prof. Yılmaz Büyükerşen'in ilk öğrencileri arasında yer alan Durmuş Ergün Çumra'da he-

nüz çalışma hayatıyla ilgili bir planının olmadığı günlerde ailesinin tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle meşguldür. Samimi arkadaşlarından biri iş başvurusu yaptığı İzmit SEKA'dan davet aldığını, yol arkadaşı olarak İzmit'e beraber gidelim, hem gezelim dediğinde onu kağıt sektörüne götüren adımları atma vakti gelmiştir, kendi anlatımıyla: "Anamdan 100 lira harçlık alıp arkadaşımınla yola çıktığımda, hayatımı değiştiren kararlar alacağım aklımın ucundan bile geçmiyordu. Beraber gittiğimiz SEKA'nın iş görüşmeleri yapılan salonunda adaylara form doldurutan yetkili bana da bir form uzatmıştı. Ben iş baş vurusu yapmadığımı, daha doğrusu iş aradığımı söylediğimde; sen üniversite mezunu değil misin? İhtiyaç var doldur formu istersen deyince, kararsızım ama doldurayım bakalım dedim içimden ve başvurumu yapmış oldum. O zamanlar üniversite bitirenlerin hemen iş bulduğu devirlerdi hem ben hem arkadaşım işe başlamak üzereyken arkadaşımın daha iyi bir teklifle müfettiş olarak gö-

rev yapacağı başka bir iş baş vurusuna biz oradayken olumlu cevap gelince o gitti ben İzmit'te kaldım. Önce kızdım ama sonra hak verdim kendisine; zorlu bir üç aylık intibak döneminden sonra hem işime hem ortama alışmış, işe dört elle sarılmaya başlamıştım. SEKA'nın ARGE başta olmak üzere çok önemli değişik birimlerinde görev yaparak kendimizi geliştirip aranan teknik eleman ve yönetim kadrolarında iyi yerlere gelmiştik. İşimi çok sever hale gelmiştim. Selülozlu, lifli her bitkiden kâğıdın ham maddesinin nasıl üretildiği yüksek teknolojilerin nasıl işlediğini öğreniyor, kâğıda hükmeden bir seviyeye doğru ilerliyorum. Deneyimli, en verimli çağımı yaşarken memleketim İçeri Çumra'da kâğıt torba üretecek bir fabrikanın temeli atılmıştı. Özel sektör yatırımları bir fabrikada yeni bir işte çalışmak nasıl olur derken, Işıklar Holding'den iyi bir teklif alınca istifa edip kendi memleketimde işin başına geçmiştim. Çok kârlı, memleketimize hem katma değer hem istihdam sağlayan bu fabrikanın alt yapısı ve teşkilatlanmasında çok yoğun emeğim vardır ama karşılığını da her alanda aldığımız altın yumurtlayan bir tavuktur İçeri Çumra'daki Kâğıt fabrikası. Zeki Sayıcı başkanımın deyimleriyle darphane gibi çalışan bir kurumdan memlekete çok döviz kazandırdık.

Rahmetli Vali Kemal Katıtaş döneminde fabrikamızın Konya'nın döviz getiren en önemli teşebbüsü olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Mersin limanından ihracat yaptığımız dönemde yurt dışına mal satıyor ama limandaki aşırı yük ve yoğunluk sebebiyle seri şekilde ihracatımızı gerçekleştirilemiyorduk. Yeni bir yatırım hamlesiyle sevki hızlandırmak için Mersin'in ilçelerinden birinde yaşadığım bir sıkıntıyı Mersin Valisi ile görüşüp aşmama yardım etmişti. Konya'nın en önemli ihracatçısı diye adımı vererek beni onore eden merhum Kemal Katıtaş çok vatansever bir devlet adamıydı, ruhu şad olsun...

Bu başarılar bizi sektörde öyle bir yerlere getirdi ki, bu alanda mütevazı olmayacağım kâğıt sektörünün ister duayeni deyin, ister efendisi, kendimizi zirvede bulduktan sonra ayrılıp kendi işimizi kurduk. Şimdi kendi aile şirketimi, üretim yaptığımız fabrikamı yönetiyorum. Tam burada, en önemli yatırımlarım diyebileceğim, yeni bir saha açmaya çalış-

tığımız kâğıt meyve viyolu olarak tarif edebileceğim bir işe soyunduk. Avrupa Birliği ülkeleri bildiğiniz üzere tüm ithalat ve ihracatını yaptığı ürünlerde insan sağlığını ön planda tutmaktadır. Sık sık kurallarını, yönetmeliklerini değiştirip yeni şartlar getirmekteler. Son yıllarda özellikle yaş meyve ve sebzelerin plastik ambalaj ve viyollerle temasını kesip kâğıt viyollerle sevkine izin verip, plastiklere yasak getirdiler. Bizim ihracat yapan firmalarımız meyve ile plastik yuva arasına tek tek kâğıt yerleştirerek çözüm bulmaya çalışsa da bu iş hem maliyeti hem zaman israfını artırdığı için sıkıntı büyük. Kâğıt meyve viyolu yapmak hem tasarımı hem uygulamaya geçmesi tam bir uzmanlık ve profesyonellik isteyen teknik bir iş. Her babayığının harcı değil bu, kâğıda ruhunu verecek, hükmedecek insan lazım bize diyen ihracatçılar çaldı kapımızı. Özellikle Bursa yöresinden siyah incir ihracatı yapan firmalar çok istekli bu işte. Üzerinde çalışmaya başladık ve ilk prototiplerini yaptığımız kâğıt viyollerimiz müthiş ilgi gördü. Çeri domates için bile viyoller tasarladığımız çalışmalar son aşamaya geldi ve üretim aşamasında şu an. Dünyada bu işi yapan iki ülke var şu an, büyük firmalar bunlar, bir de biz varız. Biz onlara göre küçük firmayız ama başka yapa bilen çıkmadı henüz"

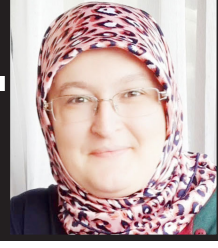
Heyecan dolu bu sohbeti soluksuz dinlediğimi tahmin edersiniz. Gurur duydum, memleketimizden çıkmış bir girişimci olarak Durmuş Ergün ağabey göğsümüzü kabarttı. Gerçekten kâğıda gönlünü ve ruhunu vermiş bir otoriteyi dinleyip kayıt altına almak demek, tarihe not düşmek demektir. Bize nasip olduğu için hem kendim hem kültür sanat grubumuz adına çok mutlu oldum. Bugün 'Kamsan Kâğıt Karton Sebze ve Meyve Ambalajları' Firmasının sahibi Durmuş ağabeyimizin Allah yolunu açık etsin. Onun başarısı bizim başarımız, Çumra'mızın başarısı demektir. Ülkenin bu sektördeki durumunu engin tecrübe ve deneyimleri ile değerlendirdiği zaman anladım ki; eğer böyle değerlere sahip çıkıp teşvik ve desteklerle rekabet güçlerini artırmaz isek çağ ıskaladık demektir. Bize çıkar açan nice Durmuş Ergünler gerek dilek ve temennisiyle, kendisini ve şahsında ülkemiz için taş üstüne taş koyan herkesi minnet ve şükranla anacağız...

OKB MİSİNİZ?

Hepimizin başına gelmiştir. Evden çıkarken "Acaba kapıyı kilitledim mi? Acaba ocağı kapattım mı? Acaba ütünün fişini çektim mi?" diye düşünüp, geri dönüp kontrol etmişizdir. Eğer bunu arada sırada yapıyorsanız, burada bir sorun yok. Ama eğer bunu sık sık yapmaya başladığınız ve her eve dönüp kontrolünüzden sonra tekrar tekrar dönüp birşeyleri kontrol etmeye başladığınız, işte burada bir sıkıntı var demektir. Ya da şöyle anlatayım: Mesela günde 20 kişi kalp çarpıntısı geçiriyor diyelim. Bunlardan 15 tanesi "uykusuzdum ya da stresten oldum" diye düşünüp önemsemeyizken, 5 kişi bunu ciddiye alır ve kardiyolojiye gider. İşte bu 5 kişi içerisinde olanlar bu yönde bir takıntı geliştiren kişilerdir. Yaptığımız araştırmalar sonucunda, pek çok kişinin bu konudan muzdarip olduğunu gördüm. Hatta bu konuda kafayı sıyırma noktasına gelenler ve deliriyor muyum acaba diye düşünmeye başlayan pek çok insan vardı. Sonuç olarak, bu konu hakkında bir yazı yazmaya karar verdim.

Gelelim OKB' ye. Açılımı Obsesif Kompulsif Bozukluktur. Takıntı ve zorlantı bozukluğu da diyebiliriz. Yani halk dilinde kısaca; evham, vesvese, kuruntu ya da takıntı diyebiliriz. Obsesyon; kişinin zihninden uzaklaştırılmadığı düşünce, fikir ve dürtülerdir. Kişinin isteği dışında gelişir, sıkıntıya, huzursuzluğa, kaygıya neden olur ve kişi tarafından mantık dışı olarak da değerlendirilebilir. Kompulsif ise, takıntılı düşüncelerin neden olduğu yoğun sıkıntıyı ve huzursuzluğu azaltmak ya da ortadan kaldırmak için gerçekleştirilen yineleyici davranışsal ve zihinsel eylemler ve kişinin bu eylemleri gerçekleştirirken girdiği zorlantılardır. Örnek verecek olursak; kişinin ellerini 3 kere, 5 kere gibi belli sayılarda yıkamak zorunda hissetmesi, elektrik düğmelerini bile kağıt peçeteyle açacak kadar titiz olması, her gün rutin hareketlerle dip bucak temizlemesi, ya da geçmişteki olaylara takılıp kalması gibi. Örnekler çoğaltılabilir. OKB fiziksel takıntılar olduğu gibi, duygusal takıntılar da olabilir. Araştırmalara göre duygusal takıntılar daha zor tedavi edilip, daha uzun sürede iyileşme gösteriyor. Eğer günde bir defa, bir konu hakkında takın-

**FATMA
GÜLER
TOSUN**

tı yaptıysanız bu önemli bir şey değildir. Ama gününüzün çoğunu kafanızdaki takıntılarla geçiriyorsanız ve bu takıntılar sizin güncel hayatınızı aksatma derecesine geldi ise, sizi yapmanız gereken işlerden alıkoymuyorsa; o zaman OKB konusunda sıkıntı yaşıyorsunuzdur. Ve bu konuda artık birşeyler yapmanız gerektiği konusunda ciddi ciddi adım atmanız gerekiyor demektir.

Ayrıca uzmanlar, OKB olan kişilerin; duygusal, mükemmeliyetçi, nazik ve kibar insanlar olduğunu söylüyor. Yani hassas, duygusal ve hayatındaki herşeyi kontrol altında tutmaya çalışan insanların daha fazla OKB rahatsızlığı yaşadığını söylüyorlar. OKB olan bazı insanlarda aynı zamanda simetri takıntısı da olduğunu, bazılarında ise OKB'ye panik atağın da eşlik ettiği yapılan tesbitler arasında. Bu sıkıntılar ise OKB'yi daha da çekilmez hale getiriyor.

Peki tedavisi var mı? Elbette var. İnsanlar bunu yaşarken, ne yaparsa yapsın bundan asla kurtulamayacaklarmış gibi hissettiklerini söylüyor. Öncelikle sakin olmalısınız. Sıkıntınızı fark edip, durumu kabullendiğiniz zaman ilk ve en önemli adımı da atmış bulunuyorsunuz. Yani "benim takıntılarım var ve ben bunları engellemeyi başaramıyorum, bunlarla başa çıkamıyorum, artık üstesinden gelemiyorum" deyip; sıkıntınızı kabul etmelisiniz.

Tedavide bazı teknik yöntemler vardır. Şunu unutmanız gerekir ki bu takıntı ve düşünceleri zihninize siz davet ediyorsunuz. İsteddiğiniz zaman da bunu önemsemeden geri gönderebilirsiniz. OKB yaşayan kişiye öğretilmesi gereken ilk teknik: "maruz bırakma tekniğidir." Aklına takıntılı düşüncelerin gelmesinin önüne geçme. Bırak bu düşünceler zihnine serbestçe aksın. Onların gelmesinin önüne set koyma." Yani takıntı ve düşüncelerinizi engellemeye çalışmayın. Engellemeye ve önlemeye çalıştıkça daha güçlü bir şekilde geleceklerdir. Yani siz engellenen de en-

gellemesiniz de geleceklere. O yüzden bırakın gelsinler ve gitsinler. Ve bir başka yöntem ise, onunla muhatap olmayın. Ona cevap vermeyin. Diyelim ki zihninizde geçmişe dair pişmanlık ya da suçluluk duygusu içeren bir takıntı var. Siz zihninizin sizi suçlu çıkaran sorularına ve cümlelerine cevap verdikçe, zihniniz size yeni sorular ve düşünceler üretecektir. Bilinç altı hala tam olarak keşfedilmemiştir. Bilinçaltına dair hergün yeni keşifler yapılıyor. İşte OKB' de de zihniniz size oyunlar oynar. Hatta hiç olmamış bir düşünceyi bile size farklı gösterip kabullenmeniz yönünde deyim yerindeyse size resmen saldırır. Bu durumda siz, onunla muhatap olmayın ve onu önemsemeyin. Düşünün kapınıza gelen bir dilenciyle sohbet edip ona güzel bir sadaka verdiğinizde, o dilenci size tekrar gelmek isteyecektir. Ama bunun yerine onu önemsemeyin ve onunla muhatap olmazsanız; sonunda o düşünce 'bu kadıncağız ya da adamcağızla artık uğraşmayayım, beni önemsemiyor' diye kendiliğinden sizi bırakır gider.

Bir başka yöntemse; zihninizi meşgul eden şey yoğunlaştığında kendinizi o ortamdaki sınırları, meşgul olacak bir şeyler bulun. Bir hobi edinin mesela. Ya da kulağınıza kulaklığınızı takıp, güzel bir müzik açıp, dışarda yürüyüşe çıkın. Birileriyle sohbet edin. Bir işle meşgul olun. Böylece odaklanmadığınızı ve düşüncelerin bir süre sonra kendiliğinden dağıldığını göreceksiniz.

Ne zaman takıntılarınız tekrarlırsa ve sizi zora sokarsa, kendinize şunu söyleyin : " TAKILMA, ÜZERİNDEN ATLA!" Diyelim ki uzak geçmişle ilgili ya da yakın geçmişle ilgili bir takıntı yaşıyorsunuz. Bu durumda, şunu da zihninize telkin edebilirsiniz: " GEÇMİŞ GEÇMİŞTE KALDI, ÖNEMLİ OLAN GELECEK!"

Çünkü geçmiş için birşey yapabiliyor musun? Yapamıyorsun değil mi? Onu düzeltebiliyor musun? Düzeltemiyorsun. O halde geçmişi düşünmeyi bırak. Onu düşünmek anlamsız. Bunun yerine geleceğe odaklan. Çünkü, gelecek için yapılabilecek çok şey var.

Mesela bir matematik profesörü düşünün. Matematikte onun uzmanlık alanı olan bir konu hakkında konuştuğunuzu düşünün. Bu konunun aksini ona kabul ettirebilir misiniz? "Ama bu böyle, ama şu şöyle vs .." dersiniz. O ise size güler. Çünkü konunun uzmanı odur. İşte zihin de bunun gibidir. Siz onunla muhatap oldukça size güler ve sizinle düşüncelerinizin aksine konuşur. O yüzden ne zaman takıntılarınız çoğalırsa kendinize şunu söyleyin: "MATEMATİK PROFESÖRÜYLE UĞRAŞMA!"

Bunlar OKB'de faydalı ve etkili olan tekniklerdir. Çünkü siz zihnimize ne söylerseniz, zihin onu yapar.

Tüm bunlara rağmen takıntı ve zorlantılarınızla başa çıkamıyorsanız, işi hafife almayın ve en kısa sürede uzman bir psikolog veya psikiyatriste görünün. OKB günlük yaşam etkinliklerini ciddi olarak kısıtlayabilen; aile, mesleki ve sosyal yaşamda önemli işlev kayıplarına yol açan, yaşam kalitesini düşüren bir rahatsızlıktır. Obsesif Kompulsif Bozukluk, eğer kişinin başa çıkamayacağı boyuta gelmişse; ilaç tedavisi veya bilişsel davranış terapisi olan psikoterapi yöntemiyle kontrol altına alınması gerekebilir. Böyle durumlarda mutlaka bir uzmana görünün.

Yaşarken insanların "cehennem gibi" diye tabir ettikleri bu rahatsızlıktan muzdarip olanlar için konuya ufak bir dokunuş yapmaya çalıştım. Herkese takıntısız ve zorlantısız, bol sağlıklı günler diliyorum.

FINANSAL OKUR YAZARLIĞIN ÇOCUKLARIMIZ VE ÜLKEMİZ İÇİN ÖNEMİ

VAHDET KAYA

Zaman hızla akıp giderken, geri dönüşü olmayan değişikliklere sebep olmakla kalmamış, iyi ya da kötü birçok alışkanlıklarımızı da beraberinde götürmüştür. Üstelik bizi biz yapan gelenek ve göreneklerimizden birçoğunun da unutulmasına sebep olmuştur. Bu duruma, küreselleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan toplumlar arası eşitsizliklerin ve kapitalist ülkelerin tüketim odaklı bir toplum yaratma çabalarının eklenmesiyle de insanlarımız gün geçtikçe yalnızlığa mahkûm hale getirilmiştir.

Dünyanın adeta bir köy haline gelmiş olması, ülkeler arası ticaretin artmasını sağlarken, firmalar arası rekabeti ise adeta ekonomik savaşa dönüştürmüştür. Bilhassa son yıllarda hız kazanan teknolojik gelişmeler yeni üretim modellerinin ortaya çıkmasına vesile olurken, yapay zekâ ve akıllı yazılımların üretimin her aşamalarında yerlerini almasıyla neredeyse çalışan insana ihtiyaç kalmayacak hale getirmiştir. Bu durum ise firmaları daha az personelle daha ucuza üretim yapmaya zorlayarak, çalışanların satın alma gücünün düşmesini ve işsizliğin artmasını beraberinde getirmiştir. Teknolojik gelişmelerin toplum üzerindeki olumsuz etkilerinden biri de birçok mesleğin yok olup tarih sahnesinden silinmesine neden

olmasıdır. Yok olan mesleklerden bazıları aşağıda görsel olarak belirtilmiştir.

Cazibesini yitirip önümüzdeki süreçte yok olacak mesleklerden bazıları ise; Kasiyerlik, Banka çalışanı, Tekstil işçisi, Vergi denetçiliği, Sigortacılık, Elektrikli otomobillerin yaygınlaşması sonucu Petrol mühendisliği, Petrol istasyonu çalışanları ve Oto tamirciliği gibi mesleklerdir.

Kısaca özetlemek gerekirse; Giderek yalnızlaşıp, paylaşmayı da unutan insanlarımızın gelir düzeylerinin de her geçen gün azalıyor olması umutlarının tükenip mutsuzluklarının artmasına neden olmaktadır.

Bir başka sıkıntılı durum ise; bizim gibi gelişmekte olan ülkeler de tasarruf yapabilmek zaten oldukça zorken, bir de büyük zorluklarla elde edilen birikimlerin enflasyona karşı nasıl korunacağı meselesidir. Bilhassa faiz hassasiyeti olan insanların işi çok daha zordur. Ekonomik okur yazarlık oranı oldukça düşük olan ülkemizde vatandaşlarımız artırdıkları üç beş kuruş ile ya döviz ya da altın satın almaktadır. Her iki durum da kaynaklarımızın yabancı devletlere aktarılmasına sebep olup, onların ekonomilerine katkı sağlarken, ülkemizde sermaye yetersizliği sebebiyle gerektiği kadar yatırım yapılamamasına yol açmakta bu durum ise işsizliğin daha çok artmasına neden olmaktadır. Bilhassa döviz satın almak kısa vade de karlı gibi görünse de araştırmalar uzun vadede paramızı enflasyondan koruyamadığını göstermektedir. Çünkü biz de ki kadar olmasa da parasını satın aldığımız ülkelerde de enflasyon vardır. Buna en iyi örnek olarak, doksanlı yılların başında sıfır araba fiyatları 10.000 dolar civarında iken günümüzde 50.000 doların üzerinde olmasını verebiliriz. Döviz kadar olmasa da Altının da paramızı enflasyona karşı yeterince koruyamadığını

Çerçicilik

Nalbantlık

Körükçülük

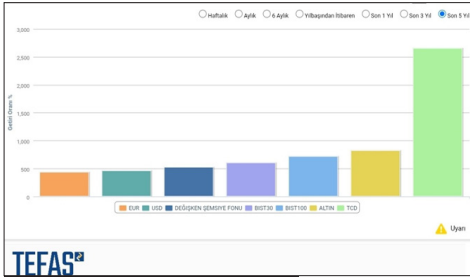

Semercilik

yine araştırma raporlarında görmekteyiz.

O halde tasarruflarımızı nasıl değerlendirmeliyiz ki enflasyona karşı korumakla kalmayıp üstüne bir de kazanç ekleyelim? En iyi yol ve yöntemin borsadan hisse senedi satın alarak şirketlerimize ortak olmak gibi görünse de bu seçenekte de bazı sakıncaların olduğunu görüyoruz. Aslında borsadan herhangi bir şirketin hisse senedini satın aldığımız da o firmanın ortakları arasına girmiş olup yıllık karlarından pay almakla kalmayıp o firmanın daha fazla yatırım yapmasını da sağlayarak istihdamın artmasını sağlamış oluruz ki bu durum aynı zamanda devletimize hizmet etmenin de bir yoludur. Ancak bazı finansal kuruluşların ya da bireysel büyük yatırımcıların, sık tahtalarda işlem yapan küçük yatırımcıların kazançlarına göz dikmesi sonucu onları zarar ettirdiklerine de bir çok kez şahit olmuşuzdur.

Sözü daha fazla uzatmadan tasarrufların değerlendirilmesi için en iyi yöntemin bu işi profesyonellere bırakıp fon satın almak olduğunu söyleyebilirim. Aşağıdaki tablo da yatırım araçlarının son 5 yıllık getirileri görülmektedir.

Kaynak: tefas.gov.tr.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere son beş yılda en iyi getiriyi (reklam olmaması için fonun adını yazmadım) fonlardan biri sağlamıştır. Bu şekilde çok güzel getiriler sağlayan fonların sayısı oldukça fazladır. Fon almanın birçok avantajları vardır. Bunlardan bazıları;

. Çok az paralarla bile satın alınabilir olması. (1tl ye bile alınabilecek fonlar vardır.)

. Devletin kontrolü altında olması.

. tefas.gov.tr. Adresinden her gün takip edilebilir olması.

. Fonların getirilerinin birbirleriyle mukayesesinin yapılabilir olması.

. İstendiği gün satılabilir olması.

. Vergiden muaf olması.

. Fonu yöneten şirket zor duruma düşse bile SPK tarafından fonun yönetimi başka şirkete devredilebilir veya yatırımcıların fon payları satılarak paralarının iade edilebilir olması.

. Yabancı ülkelerde de yatırım yapılabilir olması.

Çok çeşitli fonlar vardır; hisse senedi fonları, kıymetli madenler fonları, borçlanma araçları fonları, para piyasası fonları, değişken şemsiye fonları, serbest şemsiye fonları, yatırım sepeti fonları, yabancı para fonları, yabancı menkul kıymet fonları, karma fonlar, petrol fonları, katılım fonları, gayrimenkul fonları gibi.

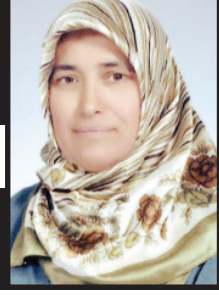
Katılım fonları, yatırımlarını faiz kazancı sağlamayan yatırım araçlarında değerlendirilmeyi tercih eden yatırımcılar için geliştirilmiş olan fonlardır.

Gelelim fonların nereden ve nasıl alınacağı sorusunun cevabına; Yatırım fonlarını ülkemizdeki bütün banka ve lisanslı aracı kurum yardımıyla satın alabilirsiniz. Bankaların da aracı kurumları vardır, istenirse onların herhangi birisinden de alınabilir. Hesabınız olan banka ya da aracı kurumu telefonla arayarak, hesabınıza cep telefonu veya bilgisayar yardımıyla ulaşarak da alabilir ya da satabilirsiniz. Aracı kurumlardan alınmanın tek avantajı, müşterilerine ücretsiz danışmanlık hizmeti de veriyor olmalarıdır. İllaki döviz ya da altın yatırımı yapmak istiyorsanız onların da fonları vardır. Satın aldığımız fonlar devlet güvencesinde olduğu için güvenebilirsiniz. Yalnız eğer bir aracı kurumdan satın almayı düşünürseniz o kurumun lisanslı olmasına dikkat etmeniz gerekir.

Mesleğiniz ne olursa olsun ekonomik gelişmeleri takip ederek yatırım yaptığınızda sadece siz kazanmakla kalmayacak aynı zaman da ülke ekonomisinin büyümesine ve işsizliğin azalmasına da katkı sağlayarak çok önemli bir vatandaşlık görevi yapmış olacaksınız. Gençlerimizin her ay düzenli olarak fon yatırımı yapmaları halinde çok büyük miktarda bir gelire kavuşarak emekli olduklarında rahat bir ömür sürebileceklerini düşünüyorum.

Bana yine yazma fırsatı tanıyarak gençlerimize tavsiyede bulunma şansı sunan Sadık Gökce kardeşime, emeği geçen gazete çalışanlarına ve siz kıymetli okurlarımıza teşekkür eder saygılar sunarım.

YAZI DA KIŞI DA GÜZEL DİNLENDİK KÖYÜNÜN

ANUŞ GÖKÇE

Dinlendik'in yazı ayı bir güzel kışı ayı bir güzel. Yazın ağaçlar meyveye durup başaklar olgunlaşmaya başladığı zaman etrafı saran yeşil çimenle karışık hafif samanımsı koku insanı mest ediyor. Papaz eriği ve badem çağlaları insanın damak zevkine göre olunca, dişlerinden sıkıntın yoksa çıtır çıtır yemek ne güzel olur.

Hemen akabinde haziran ayında kiraz ve dut sofraların başköşesini kapar. Ben kendi hesabıma söyleyeyim ne kadar kiraz yersem yiyeyim ne hasta olurum ne de bıkarım. Yazın en çok sevdiğim meyvelerin sultanı kirazdır desem yalan olmaz.

Çocukluğumda 5-6 m yüksekliğinde kiraz ağaçlarımız olurdu. Bir kişi kollarıyla sarmak iste kolları kavuşmaz, çapı çok büyük. Yediğimizi yer yemediğimizi kuşlar yerdi. Yere değen dalları yediğimiz halde illa başına çıkmak isterdik. Ağacın çotuluna oturup başında yemenin zevki apayrıdır.

Kiraza olan aşırı düşkünlüğümünden dolayı Dinlendik'teki bahçeme ve tarlaya her sene bir fidan dikmeye çalışırım. Önce tutar gibi yapıyor, sonra sararıp soluyor, nihayetinde kuruyor. Şeftali ve kavısı fidanlarım dört beş sene dayanıyor, onlar da kökü kiste dayandığı zaman kurumaya yüz tutuyor. En iyi durumda olan ağaçlarım elma ve armut. Armut ağaçları o kadar uzadı ki her halde bu sene biraz acımasız budayacağız.

Yazın sıcağın dışarı pek çıkamıyoruz. Sabahleyin 11.00'den sonra içeri girip ikinci namazından sonra bahçeye çıkıyoruz. İkinci serinliğinde biraz çalıştıktan sonra akşama yakın saatlerde yürüyüşe gidiyoruz. Akşamüzeri güneş guruba girdiği zaman manzara harika oluyor. Ufuktaki portakal rengi kızılığın hiçbir ana değişmem. Köyde yaşamayı tercih ettiğim bir nedeni de şahit olduğum doğa harikaları. Ayaklarımız toprakla barışık tozlu yollarda yürümek, meradaki çayır, koyun otu ve kekik kokusu, atkuyruklarının ve deve dikenlerinin rengârenk görüntüsü beni büyütüyor. İnsan tabiatı özümseyince kendisi de bir parçası oluyor. Nefes alıp veriş bile değişiyor. Dinlendik'te aldığım her nefes beni hayata

yeniden bağlıyor, yaşamının, temiz havanın ve bol gıdanın zevkini ve sefasını sürüyorum.

Güneş battıktan sonra ufukta oluşan kızzılık, değişik şekillere bürünen hayatın bir parçası olmaya devam ediyor. Bu kızzılığı seyretmekten kendimi alamıyorum, içeri giremiyorum. Bunun için hem namaz vakti hem de yemek işleri biraz gecikiyor. Bazen eşimin uyarılarına maruz kalıyorum

Dinlendik'te kaldığımız sürece bahçenin bir kısmını ekiyoruz. Bahar ve yaz sebzeleri yetiştiriyoruz eşimle beraber. Hayatım onunla var oluyor ve anlam kazanıyor. Her işimde yardımcım, yanı başımda nefes arkadaşım, yoldaşım oluyor. Birlikte çalışıyoruz, birlikte yürüyoruz, birlikte dinleniyoruz.

Dinlendik'te bizi en çok arayan, sorup soruşturan Amcamızın oğlu Ali ve hanımı Simge. Allah onlardan razı olsun, köyde olduğumuz zaman elinde fincanıyla gelir, "yenge sıcak suyun kaldıysa kahve içelim" der, gelir oturur, birkaç lafın belini kırarız. Gelinimiz sağ olsun çok samimi ve içtendir, hilesi hurdası yok. Paylaşmayı çok seviyor. İsterse bulgur pilavı olsun taze bir şey pişirdiği zaman bir tabak da bize getirir, kendisi gelemezse çocuklarla gönderir. İlk çıkan sebze ve meyvelerden mutlaka tattırır.

Bahçede kahvaltı hazırladığım zaman bazen onu da çağırırım. Kocası genelde ya tarlada oluyor ya da işte. Akşam vakitlerinde hep birlikte yürüyüşe çıkarız. Dönüşte semaverde çayımız demlenmiştir. Çayın yanında günaşık ne güzel gidiyor. Her sene Karaman'dan birkaç kilo çekirdek satın alırız. Biz çabuk bitiriyoruz onlar daha bitirmemiş oluyorlar. Çıtır çıtır günaşık sesi, yanında yudum yudum buğusu üzerinde sıcak çay. İnsan başka ne ister ki. Sohbetimiz gece yarısına kadar sürüyor.

Fırsat buldukça asmaların altına oturuyoruz. Kahvelerimizi veya çayımızı orada yudumluyoruz. Üzümün çiçeklendiği, saçma

büyüklüğü halinden tutun da kapkara olup "al beni yişin" kıvamına gelinceye kadar her evresine şahit oluyoruz.

Benim kendi gelinim ve torunlarım yok. Ama İnimin altı, ağamın da dört torunu var. Hepsini çok seviyorum. Yeğenim Mehmet ve hanımı Çiğdem Sadık Bey'e dede bana da babaanne dedirttiriyor. Bu davranış bizleri çok mutlu ediyor. Yine yeğenim Zeynep de çocuklarına bizler için dede ve annene dedirttiriyor. Onları görünce dünyalar bizim oluyor. Çocuklar pencereden bizi gördükleri zaman "Sadık dedem geliyor" diyerek kollarını açarak kucağımıza geliyorlar. Onları görmeden yapamıyoruz. Çok sık olmasa da uğramaya çalışıyoruz.

Dinlendik'te en çok hoşuma giden işlemden biri de Eylül ayı girdiği zaman bulgur kaynatmaktır. Temmuz ve Ağustos aylarında bulgur yanar diye kayınvalidem kaynatırmıyor. İllaki Eylül ayını bekliyoruz. Bir gün önceden ikinci vakti buğdayı eleyip savuruyoruz. Sonra da büyük leğenlerde iki üç defa yıkayıp hem yüzünün pasalını alıyoruz hem de topraktan arındırıyoruz. Serinde yıkayıp çuvallara dolduruyoruz. Sabaha kadar şişen buğday daha çabuk kaynıyor.

Bulgur kaynatacağımız vakit sabah namazından sonra kaynanamgile gidiyoruz. Ocakları ve kazanları ayarlıyoruz. Bir kendimizin bir de komşumuzun olmak üzere iki bakır leğene dolduruyoruz. Yaklaşık olarak buğdayın üzerinden yarım kanş yukarıda su doldurup kaynamaya bırakıyoruz. Dibine tutmaması için leğenleri sürekli karıştırıyoruz. İki leğen dolduktan sonra kalan yıkanmış buğday az olursa kazana doldurup ateşe koyuyoruz, fazla olursa boşalan leğenlerden birine koyuyoruz. Kalabalık bir aile olduğumuz için 15-16 havay bulgur kaynatıyoruz. 18 kg'lık yağ tenekelerine bir havay diyoruz.

Pişen bulgurları tırmıkla dağıtma görevi bana ait. Bunun için sırf bu amaçla diktiğimiz çadırlarımız var. Her sene kuruttuktan sonra çulları çırıp kaldırırız. Çünkü ertesi sene yine lazım olacak. Gençlere genelde kova ile taşıttırıyoruz.

Bulgurun kaynamasını beklemek hem çocuklar için bir eğlence kaynağı oluyor hem de bizim için. Bizler geleneksel işlerimizi devam ettirmeyi çok seviyoruz. Mis gibi pişen bulgurun kokusu köyün her tarafına yayılır. Önce çocuklar ve kendimiz yemek üzere bir

miktar taze bulgur ayırırız. Hepimiz sıcak sıcak yemeyi çok seviyoruz. Ben cevizle yemeyi çok seviyorum kaynanamlar dövülmüş haşhaşla yemeyi çok seviyorlar. Kazanın altında közler oluşunca tarlardan koparıp gel-diğimiz mısırları soyup atarız. Onların patır patır patılayarak pişmeleri ve kokusu enfes oluyor. Mısır olunca hemen hemen hiç sevmeyenimiz yok.

Kaynanamgil bulgur kazanın içine mısır sömeği koymuyorlar. Benim kendi annemler bulgur kaydattığı vakit kazanın içine mısır sömeği koyarlardı. Hem bulgur çok lezzetli oluyor hem de haşlanmış mısır. Bunu cevizle birlikte tüketiriz. Ya sömeği söker, havanda iyice dövdükten sonra cevizi de ekleyip döveriz. Sonra ya kaşık kaşık yeriz ya da sömeği tuzlayıp cevizi diş diş ederek. Her haliyle güzel ve besleyici bir yiyecek.

Bulguru serdikten sonra saatte bir karıştırarak gerekir. Bu işi yapmazsak bulgur kokar ve hiçbir şeye benzemez. Çadırları sabah sereriz akşam toplarız. Üzerine taş koyup evimize gideriz. Ertesi sabah üzerini açıp yaymak için yine erkenden geliriz. Üç dört gün kuruttuktan sonra bulguru çuvallara doldurup korunaklı bir yere yığarız.

Bununla iş bitti mi, hayır. En kısa zamanda koca koca senitlerin üzerinde bulguru arpa, taş, ot tohumu ve talaşından ayıklarız. Bu iş hemen hemen iki günümüzü alır. Müsait bir zamanda değirmende öğütürüz. Kepeği ayrı, düğüsü ayrı, az irice olanları ayrı olarak çuvalları. Eve getirdiğimiz bulguru tekrar sereriz. İkinci ezanından sonra kalan kepeğinden ayırmak için tekrar savururuz. Sonra eşim bir kovayı ölçek yaparak fert sayısına göre ailelere paylaştırır.

Bulgur bitti, dert bitti. Sıra üzümünü toplamağa ve yalakta ezmeye geldi. Eylülün sonlarına doğru üzümü toplamaya başlarız. Bizim üç çubuğumuz var. Birisi iri taneli siyah çekirdekli üzüm, biri pekmezlik bol sulu çekirdekli beyaz üzüm diğeri de çekirdeksiz beyaz üzüm. Sadece pekmezlik üzümü toplar, kaynatırız. Diğelerini yemeklik veya kurutmalık olarak ayırırız. Pekmezlik üzümü önce yıkarız, sonra çuvala doldurup ağzını sıkıca bağlar ve çizme giyerek çiğneriz. Akan şırayı süzerek kovalara alır kazanlara doldururuz. Bu arada şıradan taze taze içiyoruz. Sıkma işlemi bittikten sonra kazanları ocağa koyar kaynamaya bırakırız. Kaynamaya yakın

ak toprağı saça kavurur, yavaş yavaş şıraya karıştırırız. Bu arada köpüğün taşmamasına dikkat ederiz. Çünkü köpük taşarsa pekmez olmaz. Bir taşım kaynatır demlemeye bırakırız. Bir gece sabaha kadar demlenen pekmezi süzerek başka kazanlara alıp 7-8 saat odun ateşinde kaynatırız. Bu arada pekmezi yanmaması ve taşmaması için sık sık karıştırırız.

Siz hiç pekmezköpüğü içtiniz mi? İnanın doyulmaz bir tadı oluyor. Biz her sene pekmez kaynatığımız zaman içiyoruz. Bazen amcamızın gelini de yanımızda oluyor. Onu da çağırıyoruz. Onun delikli kepeçesi var. Pekmezi karıştırarak savurtuyor ve yoğun bir pekmezköpüğü oluşuyor. Sonra bardak bardak içiyoruz.

Geçen sene benim tez canlılığım yüzünden pekmezi taşırık. Toprağı atmayı geciktirmişiz. Kaynarken attığımız için köpük taştı. Ondan sonra ne kadar kaynatsak da pekmez koyulaşmadı. Evvelki senenin pekmezi biraz duru olmuştu. Haydi, bunu döküp koyulaştırabilirim, değilse bu pekmezin olacağı yok dedik. İlave ettiğimizden bir bidon fazla pekmez elde edebildik. Eşe dosta dağıttıktan sonra kalanını afiyetle yiyoruz.

Yazın elma toplaması çok hoşuma gidiyor. Elli ağaçtan yaklaşık 2 tona yakın elma alırız. Bunları baharda seyrelte bilirsek yumruk

büyükliğünde oluyor. Seyreltme işlemini düzenli yapmazsak çok döktüğü için ağaç besleyemediğinden küçük oluyor. Elmaları depoda saklıyoruz.

Bu sene sebebini bilemedik, sakladığımız depoda elma çürüdü. Nem oranı çok yüksek geldi. Havalandırdık ama iş isten geçti. Yine de Allah rızkımızı kesmiyor, birkaç sandıktan sağlam olanları seçim yiyoruz.

Köyümüzün kışın da güzel görüldüğünden bahsetmişim. Kar yardığı zaman evin önündeki yaprağını dökmeyen ağaçlar üzerine beyaz bir kürk giymiş gibi oluyor. Özellikle kar yağdığı zaman çocuklarla birlikte gidiyoruz. Onların karda yatıp yuvarlanmaları yok mu gerçekten görülmeye değer. Önce montlarıyla karın üstüne yatıp izlerini çıkartıyorlar. Sonra birbirlerini kara buluyorlar. Üşüyünce eve gelip sobanın başında ısınıyorlar. Tabii ben bu arada çayı demleyip sobanın fırınında patatesi pişirmiş oluyorum. Tereyağının patatesi üzerinde köpük köpük erimesi ne hoş oluyor. Üzerine tuz, kekik, nane ve kırmızıbiber. Geriye bir tek yemek kalıyor.

Sıcacık çay, yanında patates, haşlanmış taze yumurta... Daha ne isteriz. Bundan âlâ keyif mi olur.

Dostlarımızı her zaman Dinlendikte bulunan evimizde kahvaltıya bekleriz.

ÇUMRA 'DAKİ VAKIF ESERLERİ

**MEHMET
ALTUNTAŞ**

Tarihimizde insanımızın sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamında rol oynamış olan dinî, hukukî ve sosyal yönleri bulunan kurumlardan biri de vakıftır. Eğer, bir kişi mülkiyetine sahip olduğu menkul ve gayrimenkul mallardan bir kısmını veya tamamını, Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla halkın ihtiyacını karşılamak için tahsis eder, malını vakfederse bir vakıf müessesesi kurmuş olur.

Bilindiği gibi, "Sözlükte "durmak; durdurmak, alıkoymak" anlamındaki vakıf (vakf) kelimesi terim olarak "bir malın mâliki tarafından dinî, içtimai ve hayrî bir gayeye ebediye tahsisi" şeklinde özetlenebilecek hukukî bir işlemle kurulan ve İslâm medeniyetinin önemli unsurlarından birini teşkil eden hayır müessesesini ifade eder."

Tarih boyunca İslâm devletlerinde önemli bir yeri olan vakıflar, toplumun her türlü ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuş, sosyal ve iktisadi hayat üzerinde derin izler bırakmış hem dinî ve hem de hukuki bir kurumdur. Müslümanlar vakıf kurmada adeta birbirleriyle yarışmışlardır. Anadolu'da hem Selçuklu hem de Osmanlı döneminde binlerce vakıf kurulmuştur. Hatta Osmanlı medeniyeti "Vakıf Medeniyeti" olarak da tanımlanmıştır. İnsanın

doğumundan ölümüne kadar hayatı vakıfla içi içe geçmiştir.

Türkiye Selçuklu döneminde ve Osmanlı döneminde kervansaraylar, sarnıçlar, hanlar, camiler, tekke ve türbeler, zaviyeler, camiler hep vakıf olarak yapılmıştır. Vakıf ile ilgili bu girişten sonra daha fazla ayrıntıya girmeden başlığımızdaki konuya dönerek "Çumra'daki Vakıf Eserleri" ne bir göz atmak istiyoruz.

CAMİLER

A-ALEMDAR KÖYÜ CAMİİ

Çumra ilçesi Alemdar Mahallesi'nde yer almaktadır. Camiyi kimin yaptırdığı bilinmemektedir. Yapılış tarihi 1899 olarak levhada yer almaktadır.

B-ALİBEY HÖYÜĞÜ BÜYÜK (ULU) CAMİİ

İlçemizin Alibey Hüyüğü Mahallesi'nde yer alan caminin banisi meçhuldür. Caminin minaresinin yapılış tarihi 1885 olarak gösterilse de caminin vakıf kayıtlarında daha eski tarihli olduğu yer almaktadır. Hatta 1844 yılına ait bilgiler mevcuttur.

C-DEDEMOĞLU KÖYÜ CAMİİ

Çumra ilçesine 14 km. uzaklıktaki Dede-

moğlu Mahallesi'nde yer alır. Kimin tarafından yaptırıldığı ve yapılış tarihi malum değildir. Eserin 19. Yüzyıl sonlarına doğru inşa edildiği tahmin edilmektedir.

D-DİNEK KASABASI BÜYÜK CAMİİ

İlçe merkezine 45 km. mesafedeki Dinek Mahallesi'nde bulunmaktadır. Silleli Bektaş Usta tarafından yapılmıştır. Yapılış tarihi 1758 olarak kayıtlarda mevcuttur.

E-İBRAHİM BEY CAMİİ

İçeri Çumra Mahallesi'nde yer almaktadır. "Karamanoğlu İbrahim Bey Camii" olarak meşhurdur. Karamanoğlu İbrahim Bey tarafından yaptırılmıştır. 14-15 yüzyılda inşa edildiği anlaşılmaktadır. İlçe sınırları içinde yer alan en eski camidir.

F-İÇERİ ÇUMRA ESAT PAŞA CAMİİ

Cami, İçeri Çumra kasabasındaki Esat Paşa Mahallesi'nde yer almaktadır. 1852 yılında yapılmıştır. Yaptıran ise bilinmemektedir.

G-KÜÇÜKKÖY CAMİİ

İlçe merkezine 13. Uzaklıktaki Küçükköy Mahallesi'nde yer almaktadır. Cami Hacı Süleyman tarafından Mimar Hakkı'ya yaptırılmıştır. Yapım yılı 1903 dür.

H-OKÇU KÖYÜ MERKEZ CAMİİ

Çumra İlçesi Okçu Mahallesi'nde bulunmaktadır. Mimarı ve banisi bilinmemektedir. Caminin girişinde yer alan kilit taşında 1883 tarihi yazılıdır.

I- TAHTALI KÖYÜ CAMİİ

İlçe merkezine 54 km. mesafedeki Tahталı Mahallesi'ndedir. Caminin Nebi oğlu Hacı Ahmet oğlu Mehmet Ağa tarafından inşa edildiği kayıtlarda yer almaktadır.

İ-YENİ MESCİT KÖYÜ CAMİİ

Çumra İlçe merkezine 47 km. uzaklıktaki Yeni Mescit Mahallesi'ndedir. İbadethane 1910 yılında Antepli Müslim Gökçek tarafından inşa edilmiştir. Caminin banisinin kim olduğu bilinmemektedir.

TÜRBELELER

A-ŞEYH HOCENTİ TÜRBEŞİ

Alibeyhüyüğü Mahallesi'nde Kuzviran Yaylası'ndadır. Karamanoğulları döneminde yapılmıştır. 1399 tarihinde Şeyh Hocenti marifetiyle inşa ettirilmiştir. Yapan usta tespit edilememiştir.

Şeyh Hocenti Hazretleri, Timur ile Hocent'ten gelmiştir. Karamanoğlu Mehmet Bey zamanında burada bir tekke kurmuş ve vefat etmiştir.

Çumra'daki envantere kayıtlı vakıf eserleri sadece camiler ve türbelerden ibaret değildir. Han, köprü, sarnıç gibi birçok yapıda kayıtlarda yer almaktadır. Sözgelimi, Tavşan Köprü, Karaman Köprüsü, Gökhyük Sarnıcı, Okçu Hanı, Balçıkhisar Hanı gibi.

Ayrıca, bir başka yazı konusu olmakla birlikte Konya'daki Osmanlı Döneminde kurulan 367 para vakfından 14 adedi Çumra'dadır. Söz konusu vakıflarla camilerin ihtiyaçlarını ve görev yapan İmam ve hatiplerin maaşlarını karşılamak amaçlanmıştır.

Konuyla ilgili bir örnek olarak. Dedeoğlu Köyü'ndeki Salih Ağa ibni Hacı Abdullah Ağa'nın kurduğu vakfı verebiliriz. 2000 kuruş vakfedilmiştir. 1868 tarihli vakfiyeye göre yıllık imam için 75 kuruş hatip için de yine 75 kuruş vakfedilmiştir. Mütevellinin de 50 kuruş alacağı vakıf senesinde yer almıştır.

Sonuç olarak Çumra'da vakıf geleneği ecdadımız tarafından yaşatılmaya çalışılmıştır. Günümüzde imkânlarımızın daha iyi olduğu da düşünülürse hayırda yarışmak için vakıf şuuru ile harekete geçmemiz gerekmektedir.

KAYNAKÇA:

Karpuz, Haşim, Türk Kültür Varlıkları Envanteri 42, TTK, Ankara 2009, C.2, Sf.1597-1667.

Günay, Hacı Mehmet, "Vakıf", DİA, c.42, sf.475.

Kıvrım, İsmail, " Osmanlı Dönemi Konya Vakıfları" ,Konya Kitabı XVIII, KTO, Konya 2021, sf.118,136.